

'Fixeren is onnodig in verpleeghuizen'

door Stephan Jongerius . zaterdag 06 september 2008 | 03:40 | Laatste bijgewerkt op: zaterdag 06 september 2008 | 08:33

DEN BOSCH - Bewoners van verpleeghuizen zoveel mogelijk hun vrijheid teruggeven. Dat is het doel van een campagne die de Innovatiekring Dementie (IDé) binnenkort begint.

Ook de Inspectie voor de Gezondheidszorg bindt dit najaar de strijd aan met onnodig fixeren en dwangmedicatie. Negentig tehuizen zijn recent onverwacht bezocht. "We tonen de slechte voorbeelden én de goede", zegt een woordvoerder.

De helft van de mensen in verpleeghuizen wordt in zijn vrijheid beknot, van wie tien procent met de Zweedse band, zo toont onderzoek van hoogleraar verpleegwetenschappen Jan Hamers aan. Dat gebeurt veelal om mensen te beschermen tegen vallen of om overlast te bestrijden.

"Maar er zijn allerlei alternatieven", zegt Stella Braam van IDé. Verpleeghuis Polderburen in Almere en Lückerreide in Kerkrade laten al zien dat vastbinden van mensen (zo goed als) onnodig is.

"Als je naar de achterliggende oorzaak zoekt van probleemgedrag, kom je vaak tot andere oplossingen. Zo komt het vaak voor dat mensen erge pijn hebben, maar dat niet anders kunnen uiten", zegt Braam. Er zijn allerlei (technische) hulpmiddelen die mensen beschermen en toch hun vrijheid garanderen: extreem lage bedden, zodat mensen geen smak kunnen maken (in plaats van hekken of fixerende dekens of hansops), sensoren die een seintje geven als mensen gaan dwalen, heupbeschermers, infraroodalarm.

Een prominente rol in de campagne speelt een documentaire die laat zien dat maatwerk in veel gevallen soelaas biedt. De film bevat indringende beelden van een verpleeghuis-bewoner die twee jaar in isolement heeft vastgezeten op een op de grond vastgespijkerde stoel. Een uitwas, zegt Braam, maar illustratief voor de manier van denken in verpleeghuizen.

De man - een buitenmens - trachtte voortdurend 'te ontsnappen' van de gesloten afdeling waar hij was opgenomen. Hij werd vervolgens op een stoel vastgezet, maar ging toen naar iedere passant roepen hem los te maken. Daarop werd hij naar een kamer verplaatst. Maar omdat hij steeds met zijn stoel schoof, is die vastgespijkerd. "Inmiddels zit de man in vrijheid in een ander tehuis en gaat het hem goed. Hij bleek onder meer erge kiespijn te hebben."

Ook het zogeheten farmaceutische fixeren, moet volgens IDé worden aangepakt. Het gaat dan vooral om het veelvuldige gebruik van anti-psychoptica. "Een probaat middel voor mensen met schizofrenie, maar slechts twaalf procent van de mensen met dementie heeft er baat bij. Maar ze kunnen wel bijwerkingen krijgen: een grotere kans op een herseninfarct en longontsteking, moeilijk lopen."

Ook de in verpleeghuizen gebruikelijke gesloten afdelingen zijn geen must. "Mijn vader heeft het ervaren als een gevangenis", zegt de voormalige onderzoeksjournalist Braam. "Mensen moeten in ieder geval vaak naar buiten kunnen. Elk tehuis zou een dwaaltuin moeten hebben. En je hebt de Alzheimertomtom: een systeem waarmee je iemand van huis uit precies kunt volgen."

De campagne van IDé begint op 20 september met een uitzending van Rondom Tien.